

1r TREBALL:

CONTEXT HISTÒRIC I MÚSICA

CARLOTA LÓPEZ VAN DE LOGT

TDR: JOCS POPULARS

4t ESO B E.B.: 5

INS. LA MAR DE LA FRAU

ÍNDEX

HISTÒRIA	3
QUÈ ÉS UN JOC?	3
Definició:	3
Concepte de joc:.....	3
Tipologia dels jocs:.....	4
INFLUÈNCIA.....	9
IMATGES.....	11
MÚSICA	13
Cançons amb jocs	13
Cavallet de Sant Benet.....	13
Ral ralet.	13
Salta miralta.....	14
Les campanes de Salom	14
Escarbat bum-bum.....	15
Ball de la trampolina	16

HISTÒRIA

QUÈ ÉS UN JOC?

Definició:

Un joc és una activitat normalment empresa per a l'educació, tot i que també té fins educatius.

Els jocs normalment generen estimulació física o mental i, sovint, ambdues; ajuden a adquirir habilitats pràctiques, serveixen com a exercici i desenvolupen un rol educacional i psicològic.

Els jocs són part universal de la cultura humana i se'n té constància de què es jugaven des de temps prehistòrics.¹

DIFERÈNCIA ENTRE JOC POPULAR I JOC TRADICIONAL:

Joc popular: Manifestació lúdica en una societat. Molt difosa en una població, que generalment es troba lligat a commemoracions de caràcter folklòric.

Joc tradicional: Són aquells jocs que es transmeten de generació en generació, que es poden considerar específics o no d'un lloc determinat.²

Concepte de joc:

El joc és una activitat instintiva de l'ésser humà: tots hem après a relacionar-nos en els àmbits socials, familiars, materials i culturals a través dels jocs, per això es tracta d'un concepte molt ric i amb difícil categorització. *Els investigadors refereixen que la paraula joc procedeix de dos mots en llatí: iocum i ludus-lüder ambdós fan referència a broma, diversió, acudit, i se solen utilitzar indistintament juntament amb l'expressió activitat lúdica. El joc és una activitat lliure: és un esdeveniment voluntari, ningú no està obligat a jugar. Autors com Roger Callois, Moreno Palos, etc. inclouen en les seves definicions una sèrie de característiques comunes a totes les visions, de les quals algunes de les més representatives són:*

Es localitza en unes limitacions espacials i en uns imperatius temporals establerts per endavant o improvisats en el moment del joc.

¹ Informació trobada a vikipèdia.

² Informació trobada a <http://www.doslourdes.net>.

JOC: JOCS TRADICIONALS EB:5 4B INS. LMF

Té un caràcter incert. En ser una activitat creativa, espontània i original, el resultat final del joc fluctua constantment, la qual cosa motiva la presència d'una agradable incertesa que ens captiva a tots. Ex: qui guanyarà, qui perdrà, com ho farà?

És una manifestació que té finalitat en si mateixa, és gratuïta, desinteressada i intranscendent. Aquesta característica serà molt important en el joc infantil ja que no possibilita cap fracàs.

El joc es desenvolupa en un món a part, fictici, és com un joc narrat amb accions, allunyat de la vida quotidiana, un continu missatge simbòlic.

És una activitat convencional, ja que tot joc és el resultat d'un acord social establert pels jugadors, que dissenyen el joc i determinen el seu ordre intern, les seves limitacions i les seves regles.³

Tipologia dels jocs:

Els jocs poden classificar-se segons diversos criteris, per exemple el nombre de participants, o el lloc on es juguen, que condiciona alhora el material necessari. També poden dividir-se en jocs competitius, on importa véncer l'adversari o jocs on la recreació personal no implica guanyar o perdre. Els primers acostumen a tenir regles més o menys estrictes que clarifiquen les condicions de la victòria, mentre que els jocs no reglats o anòmics deixen llibertat i canvien per tant cada vegada, segons la decisió dels seus participants. La durada del temps de joc i el tema que evoca poden ser altres criteris classificatoris.

A continuació s'inclou una llista de divisions tradicionals de jocs:

- *Joc abstracte és a tot aquell joc en el qual no hi ha un tema o ambientació associat.^[3] És a dir: aquells en què els elements de joc - fitxes, daus, tauler, etc. - no representen el comportament i característiques d'éssers o objectes reals ni imaginaris. No obstant això no és infreqüent que, almenys en alguns dels jocs abstractes de major antiguitat com el Goo el Escacs, hi hagi un tema d'origen que amb el temps ha anat perdent la seva representació en la mecànica del joc. Aquesta mecànica sol ser simple quant a reglament, encara que pot permetre un alt grau de complexitat tàctica o estratègica. El terme complementari a "joc abstracte" seria joc temàtic.*

³ Informació trobada a vikipèdia.

OR: JOCS TRADICIONALS EB:5 4B INS. LMF

- *Joc d'atzar són jocs en els quals les possibilitats de guanyar o perdre no depenen de l'habilitat del jugador sinó exclusivament del atzar. D'aquí que la majoria d'ells siguin també jocs d'apostes els premis estan determinats per la probabilitat estadística d'encertar la combinació escollida. Mentre menors siguin les probabilitats d'obtenir la combinació correcta, més gran és el premi.*
- *Joc d'estratègia requereixen que el jugador posi en pràctica les seves habilitats de planejament i pensament per aconseguir la victòria. En la majoria dels videojocs d'estratègia, el jugador se li concedeix una vista del món absoluta, controlant indirectament les unitats sota el seu poder.*
- *Joc de guerra és aquell que recrea un enfrontament armat de qualsevol nivell (de escaramussa, tàctic, operacional, estratègic o global) amb regles que implementen certa simulació de la tecnologia, estratègia i organització militar usada en qualsevol entorn històric, hipotètic o fantàstic (i que no implica en cap moment l'ús de violència física). És una simulació de combat o acció bèl·lica, ja sigui com un joc de taula, com un videojoc, o com una recreació real. Els jocs de guerra són jocs de taula que simulen combats, batalles o enfrontaments, ja siguin: terrestres, navals, aeris, submarins o espacials. Actualment, els exèrcits de molts països, com el de Estats Units, fan servir els videojocs per crear simulacions virtuals d'entrenament per als seus soldats i crear estratègies o plans de guerra. El Escacs i el Go també podrien ser considerats precursors molt simples dels jocs de guerra, però basats en tàctica i estratègia.*
- *Joc de mans el bàsic és el de prendre una carta, perdre-la a la pila i ser endevinada posteriorment pel mag. Però avui en dia existeixen milers d'efectes i jocs diferents d'alt nivell com ara prediccions, transposicions, desaparicions, ordenacions, jugades de pòquer (o de qualsevol altre joc), lectura de pensament, coincidències, transformacions tot això amb cartes de diversos tipus i mides i l'objectiu últim és provocar la sorpresa del públic.*
- *Joc de taula requereix una taula per jugar-hi o un suport similar i que és jugat generalment per un grup de persones al voltant d'ell. Tot i que l'atzar pot ser una part molt important en aquest tipus de jocs, també n'hi ha en què són necessaris estratègia i raonament per poder jugar i en els que l'atzar no apareix. Per la seva naturalesa, en general els jocs de taula no comporten activitat física, encara que hi ha alguns que impliquen aixecar-se de la taula i realitzar activitats fora d'aquesta ja sigui per càstig o recompensa, en aquest cas aquests serien jocs de taula però no limitats a la mateixa.*

OR: JOCS TRADICIONALS EB:5 4B INS. LMF

- *Joc de cartes són aquells en què l'únic element de joc són unes estampes de cartró (anomenades naips o cartes) que formen una baralla i que s'han de barrejar abans de jugar. Els jocs de cartes estarien inclosos en la família de jocs de taula. Hi ha diverses baralles (conjunts de naips o cartes), com la baralla espanyola o la francesa.*
- *Jocs de rol (traducció usual en català de l'anglès role-playing game, literalment: «joc d'interpretació de papers») és un joc en el que, tal com indica el seu nom, un o més jugadors tenen un determinat rol, paper o personalitat. Quan una persona «fa el paper de X" significa que està interpretant un paper que normalment no fa. Per regla general els jocs de rol són de taula. Altres formes de joc de rol són, per exemple: el rol en viu, el rol per correu electrònic, el rol per fòrum o els videojocs de rol.*
- *Joc per correu són jocs, de qualsevol tipus, jugats per correu postal o per correu electrònic. Un exemple, el escacs, s'ha jugat per correu durant segles (jugat d'aquesta manera s'anomena escacs per correspondència). Un altre exemple, el joc Diplomacy, s'ha jugat per correu des de la dècada dels 60, començant amb una notícia impresa (un fanzine) escrita per John Boardman. Altres jocs de guerra més complexos, moderats per programes d'ordinador, van ser llançats per Rick Loomis i la seva empresa, Flying Buffalo en els 70. El primer d'aquests jocs ofert via email a través d'un servei al públic en general va ser Quantum Space de la companyia Stormfront Studios, que va debutar en AOL a 1989 (els jocs per correu electrònic a Internet i en BITNET daten de 1989). En anglès els jocs per correu postal es denominen PBM games, i els jocs per email PBeM, en contrast amb els cara a cara (FTF) realitzats directament entre persones. Altres variacions inclouen Joc-per-Internet (PIB) or Joc-per-web (PBW). En qualsevol cas, els moviments del jugador poden ser realitzats per un humà, un programa informàtic, o una combinació d'ambdós. A la dècada dels 80, els jocs per correu van arribar al cim de popularitat amb l'arribada de Gaming Universal, la primera revista professional dedicada a jocs per correu. Una revista similar, Flagship, es centrava en jocs per correu postals en Anglaterra. Bob McLain, editor de Gaming Universal, va popularitzar encara més aquest hobby escrivint articles que apareixien en moltes de les revistes de jocs més importants de la època. A finals dels 90, els jocs d'ordinador i per Internet van fer que els jocs per correu postal disminuïssin, encara que continuen tenint seguidors a tot el món.*
- *Joc de miniatures es refereixen típicament a jocs de guerra, en els que s'utilitzen models en miniatura de plàstic, cartró o metall, que formen els elements*

OR: JOCS TRADICIONALS EB:5 4B INS. LMF

actius del joc, col·locats sobre un tauler senzill o una maqueta que recreen l'escenari on es desenvoluparà la partida. Altres elements típics d'aquests jocs solen ser targetes que mostrin els objectius a assolir, pistes o proves a superar i els daus, amb els que cada jugador realitza les tirades per avançar pel tauler. Les figures per a aquests jocs es poden aconseguir per mitjà de paquets segellats amb contingut a l'atzar, figures soltes o paquets temàtics.

- *Trencaclosques (també denominat amb el terme anglès puzzle) és un joc de taula amb l'objectiu de formar una figura combinant correctament les parts d'aquesta, que es troben en diferents trossos o peces planes.*
- *Jocs populars estan molt lligats a les activitats del poble pla, i al llarg del temps han passat de pares a fills. De la majoria d'ells no es coneix l'origen: simplement van néixer de la necessitat que té l'home de jugar. És a dir, es tracta d'activitats espontànies, creatives i molt motivadores. El seu reglament és molt variable, i pot canviar d'una zona geogràfica a una altra amb facilitat, fins i tot poden ser coneguts amb noms diferents segons on es practiqui. Els jocs populars solen tenir poques regles, i en ells es fa servir tot tipus de materials, sense que hagin de ser específics del propi joc. Tots ells tenen els seus objectius i una manera determinada de dur a terme: perseguir, llançar un objecte a un lloc determinat, conquerir un territori, conservar o guanyar un objecte, etc. La seva pràctica no té una transcendència més enllà del propi joc, no està institucionalitzat, i el gran objectiu del mateix és divertir-se. Amb el temps, alguns s'han anat convertint en un suport molt important dins de les classes d'Educació Física, per desenvolupar les diferents capacitats físiques i qualitats matrius, o servir com a base d'altres jocs i esports. Els jocs populars poden servir com a eina educativa a l'aula en diverses matèries ja que en les seves cançons o lletres s'observa característiques de cadascuna de les èpoques. Aquesta tipologia pot ser una estratègia divertida en la qual les persones que els realitzen aprenguin al mateix temps que es diverteixen.*
- *Jocs tradicionals són jocs més solemnes que també han estat transmesos de generació en generació, però el seu origen es remunta a temps molt llunyans. No només han passat de pares a fills, sinó que en la seva conservació i divulgació han tingut a veure molt les institucions i entitats que s'han preocupat que no es perdessin amb el temps. Estan molt lligats a la història, cultura i tradicions d'un país, un territori o una nació. Els seus reglaments són iguals, independentment d'on es desenvolupin. El material dels jocs és específic dels mateixos, i està molt lligat a la zona, als costums i fins i tot a les classes de treball que es desenvolupaven en el lloc. Els seus practicants solen estar organitzats en clubs,*

associacions i federacions. Existeixen campionats oficials i competicions més o menys reglades. Alguns d'aquests jocs tradicionals amb el temps es van convertir en esports, denominats tradicionals, de manera que la popularitat que tenen entre els habitants d'un territori o país competeix amb la popularitat d'altres esports convencionals. Alguns exemples: la petanca, les bitlles, la granota, etc. Entre aquests, podríem trobar jocs que amb el temps s'han convertit en veritables esports, molt lligats a una regió, i que només es practiquen en ella, arribant a formar part de les tradicions culturals. L'origen dels jocs i esports tradicionals està lligat al propi origen d'aquest poble, per això, els denominen jocs o esports autòctons.

- *Joc temàtic té un tema o ambientació associat. Això és: a aquell els elements - fitxes, daus, tauler, etc .- representen en alguna mesura el comportament i característiques d'éssers o objectes reals o imaginaris. El terme complementari a «joc temàtic» seria «joc abstracte». Quan la fidelitat en la representació del tema tractat és alta, amb regles específiques que intenten representar en detall els comportaments de cada element de joc, els jocs temàtics es coneixen també com «jocs de simulació». Aquest és el cas, per exemple, de molts jocs de tema bèl·lic, on cada unitat representada pot arribar a tenir regles específiques que concordin amb les potencialitats o acció real de la seva contrapartida històrica. En altres casos, però, el comportament dels elements de joc només s'inspira vagament en el tema que li serveix d'inspiració. Aquest és el cas de molts dels jocs anomenats « d'estil alemany», o «eurogames».*
- *Videojocs són aquells que controla un ordinador, que poden crear les eines virtuals que s'utilitzaran en un joc, com cartes o daus o elaborats mons que es poden manipular. Un videojoc utilitza un o més dispositius d'entrada, bé una combinació de tecles i joystick, teclat, ratolí, trackball o qualsevol altre controlador. En els jocs d'ordinador el desenvolupament del joc depèn de l'evolució de les interfícies utilitzades. De vegades, hi ha una manca de metes o d'oposició, que ha provocat una discussió sobre si aquests s'han de considerar "jocs" o "joguines".^[5] Amb la connexió a Internet han aparegut nous jocs, alguns necessiten un client mentre que altres requereixen només un navegador. El joc d'ordinador s'ha distribuït per tots els sectors socials, transformant la forma tradicional de jugar.⁴*

⁴ Informació trobada a vikipèdia.

INFLUÈNCIA.

Tota civilització neix, creix i evoluciona segons els esdeveniments que es desenvolupen en ella i la seva població es va adaptant a ells de manera diversa, estes no són producte de l'atzar sinó una resposta de la població als canvis que es produeixen en el seu context geogràfic, socioeconòmic i cultural; uns canvis que afecten d'una forma diferent a homes o dones i les seves tasques. Es podria dir que els jocs tradicionals han anat evolucionant al mateix temps que es transformava la seva societat canviant així la seva finalitat i la seva significació.

El joc, com a manifestació de la cultura popular, és un mirall dels rols de sexe, donada la importància que té com a vehicle de cultura, ha de sotmetre's a una revisió des d'una perspectiva lliure de prejudicis de gènere. Formant part de l'ahir o de l'avui d'una societat, els jocs i tradicions populars són part del seu patrimoni i la seva recuperació suposa una font de riquesa cultural important que ens ajuda a entendre el nostre passat i el nostre present.⁵

⁵ Informació trobada a <http://jocspopularstmi.blogspot.com>

DR: JOCS TRADICIONALS EB:5 4B INS. LMF

Quan analitzem els jocs populars, trobem característiques que s'ajusten a les definicions més actuals sobre el joc i a les teories del desenvolupament evolutiu del nen. El joc és un impuls vital, que s'expressa com activitat lliure i espontània, gratuïta i plaent. El joc constitueix una actitud cap a la vida.

El joc adquireix a la infància un valor psicopedagògic evident, permetent un bon creixement del cos, de la intel·ligència, la afectivitat, la creativitat i sociabilitat, sent la font més important de progrés i aprenentatge.

El joc per als nens:

- Proporciona una font de plaer i satisfacció.
- Comporta la oportunitat d'expressar sentiment i emocions.
- Afavoreix la descàrrega d'energies i tensions, facilitant la manifestació i superació de conflictes.
- Estimula les ganes de superació personal d'èxit.
- Estimula la formació del pensament simbòlic. Possibilita l'adquisició del domini corporal i intel·lectual.
- Afavoreix l'adquisició de la competència lingüística tant pel que escolta com pel que parla.
- Estimula la imaginació i creativitat.
- Possibilita el desenvolupament de l'enginy i curiositat base de qualsevol aprenentatge.
- Incentiva el descobriment del plaer per la busca i la investigació.
- És un element de transmissió de valors i pautes de comportament social.

A través del joc popular podem fomentar totes aquestes capacitats.

IMATGES.

MÚSICA

Cançons amb jocs

Cavallet de Sant Benet

Aquest joc es fa a les criatures quan encara són molt petites, per les persones grans.

Els pares o els avis posen una cama sobre l'altra i asseuen sobre el seu peu el nen, cama aquí, cama allà, aguantant-lo per les mans, o la nena, asseguda de costat i agafant-li el braç per no caure i fent moure el peu imitant el saltiró que fa fer el cavall a qui hi munta, van cantant:

**Arri, arri cavallet
anirem a sant Benet,
comprarem un pa de set
per sopar, per dinar,
per la teta, teta, teta,
per sopar, per dinar,
per la teta no n'hi ha.**

També en lloc de dir la teta, s'anomena el nom del nen o nena a qui es fa el joc i, en acabar se li fa fer un saltiró ben gros.

Ral ralet.

Quan encara són petits que tot just comencen a articular les primeres paraules, però que tenen comprensió, és bonic entretenir-los amb el joc que diu:

**Ral ralet
para, para dineret**

fent-los posar la mà plana i oberta a la qual es fa pessigolles amb el dit índex mentre se'ls diu la cançó i després se'ls dóna un cop com si se'ls volgués donar alguna cosa, amb això s'aconsegueix alhora que un apropiat divertiment, la comprensió per costum que quan han de rebre quelcom en la mà han de posar aquesta en posició horitzontal i oberta.

Salta miralta

Un dels divertiments que agraden molt a les criatures que ja caminen és aquell que diu:

**Salta miralta,
trenca una galta,
Nostre Senyor
te'n darà una altra
de mellor**

i que es fa pujant la criatura sobre una cadira, taula o qualsevol altre lloc que sigui un poc alt, i la persona que fa el joc l'agafa per les dues manetes, ben fort perquè en saltar no pugui caure, i a l'acabar l'últim vers, els fa fer un salt fins a terra des del punt on estan enfilats.

Les campanes de Salom

Es fa asseure la criatura a la falda, posat quasi a la punta del genoll, de cara a qui fa el joc, agafant-lo fort per les manetes perquè no caigui i llavors se li fa fer un moviment de cap endarrera en què el cap quasi li arriba a terra i després se'l torna a fer pujar bo i balancejant-lo no massa de pressa i cantant:

**Bim, bom,
les campanes de Salom,
toquen a festa
i fan bim, bom.**

Escarbat bum-bum

Es reuneixen una colla d'amiguets o amiguetes, i un cop convingut fer aquest joc es fan a veure qui amaga, dient:

**Pom, pom d'or de la virolança,
mon marit n'ha vingut de França,
n'ha portat un gambirot
que em fa dur sabates d'or,
pedra forcada,
sabata batejada,
mocador de flors,
fora, fora en sigueu vós.**

Al qui li toca s'agenolla i, posant el cap a la falda d'un altre que està assegut, que ha de procurar tapar-li els ulls perquè no hi vegi gens, els altres s'agenollen al seu voltant i canten mentre fan giravoltar els braços per davant del seu pit:

**Escarbat bum, bum,
posa-hi oli, posa-hi oli,
escarbat bum, bum,
posa-hi oli en el llum.**

En acabar, el que està assegut fa senya a un dels que juguen, que s'avança i pega un cop amb la mà a l'esquena del que amaga, procurant que no pugui ser conegut. Una vegada ha donat el cop, torna a son lloc i el que seu diu:

-Bernat, endevina qui t'ha tocat. Aquest llavors s'aixeca i agafa el que li sembla que ha sigut el que li ha pegat, se'l carrega a coll i el porta davant del que està assegut, i aquest li diu:

-Què portes aquí?

Respon l'altre:

-Un sac d'ossos.

Si ha endevinat que era aquell el que li havia pegat, el que seu li contesta:

-Deixa'ls aquí que són nostres.

I llavors, aquest amaga, i torna a començar el joc, mes si no l'ha encertat, li contesta:

-Torna'ls allí que no són nostres; havent de posar-se altra vegada a lloc per amagar fins que ho endevina.

Ball de la trampolina

En Patufet m'ha dit:

- Noi, llueix-t'hi i fes una explicació ben rexinxolada-; i jo, que de ganes me'n moro, li he contestat: -Deixa'm fer a mi, ja veuràs com et faré quedar bé.

Reunides algunes noietes i convingut entre elles fer aquest joc, es posen fent rotllo i primer, sense agafar-se de les mans, canten:

Quan jo em posava la camiseta,

jo en feia així,

jo en feia així.

En dir aquestes paraules, fan l'acció de posar-se la camisa, i quan repeteixen la cançó diuen fent el mateix la mitjeta, la sabateta, la cotilleta, la faldilleta, etc., i després, agafant-se de les mans, giravolten bo i fent la sardana i continuant:

Tots són gent de la trampolina

la trina, la trina,

la trina, tro.

El barret d'aquell senyor,

que ara passa pel cantó,

tan bonic i tan bufó,

tira buixó, tira buixó!

En dir tira buixó!, es deixen anar, posant-se les mans a la vora dels polsos, estirant el dit índex de cada una, fent-les anar avant i enrere, allargant i arronsant els braços.

El joc dura fins que han anomenat tota la roba de vestir, i us vull fer fixar en el bonic que és, ja que no tan sols serveix d'entreteniment, sinó que també és instructiu, particularment per a les noietes petites, perquè en certa manera aprenen com s'han de vestir, cosa que és molt escaient que sàpiguen fer per elles soles.

Així doncs, les grandetes que procurin ensenyar-lo a les que no ho siguin tant, i totes sabreu ser endreçades i curioses com desitja que sigueu en

SET CIÈNCIES.